

Celoletna naročnina	230 Lir
Polletna	120 "
Posamezna številka	5 "
Za Jugoslavijo	3 Din

Mir ljudem... Na pragu lepše bodočnosti goriškega ljudstva

Dolga stoletja se bori človeštvo za to, da bi živelo v miru, v dobrih odnosih med narodi: brez strahu pred bodočnostjo, pred napadi osvajalcev, pred pomikanjem. Dolga in težka je borba za mir, za bratstvo med narodi; toda mnogi so že spoznali, katera je pot in kje je ključ za dosego teh ciljev. In že sije luč iz vzhoda, ki kaže pot in sveti daleč naokrog vsem narodom.

Ko praznujemo letošnji božič se nehote oziramo nazaj v preteklo leto, ki je pomenilo odločen korak naprej na tej poti utrditve miru. Odločujoči del zaslug odpade na slovanske narode, ki so tako v boju proti fašizmu, kot v boju za mir doprinesli največji delež. Še dolgo bodo ostale v našem spominu besede vodij slovanskih narodov, ki so jih izrekli na mestih, kjer se je ta boj vršil. Zasluga je toliko večja, ker so kalili miru vse poizkušali, da bi zavedli svet na pota, ki vodi jo v vojno. Rožljanje z orožjem, ustrahovanje z najmodernejšimi morilnimi sredstvi ni odvrnilo odločnih borcev za svobodo in mir od višokih ciljev. Zinago so odnesli tisti, ki so težili za mirom, tisti, ki so vložili vse sile, da se človeštvu prihrani novo gorje in krvoprelitja.

Da so prav slovanski narodi najodločnejši poborniki miru in bratstva med narodi priča zasedanje Vseslovanskega kongresa v Beogradu. Prvič v zgodovini se ustvarja na vzhodu družina bratskih slovanskih narodov, ki pomeni ne samo odpravo sovraštva in klic nemirov med njimi, ampak tudi jamstvo miru in pobudo za sodelovanje med vsemi narodi.

Ko praznujemo božične praznike v znamenju borbe za utrjevanje miru v svetu se spominjamo tudi tistih dežel in narodov, kjer se teče kri za svobodo, kjer se zaganja barbarski imperializem, da uduši vsako sled po svobodni samo zato, da nasiti svojo nenasitna žrela. Primeri Grčije, Irana, Španije, Palestine in drugih dežel, kjer divja nasilje povzročeno po anglo-ameriških imperialističnega režima v Španiji naj nam bodo opomin, da je treba priborjeno svobodo nenehno utrjevati, jo čuvati in braniti ter, da je treba braniti čast in svobodo vseh narodov. V tej zavesti bomo praznovali letošnji božič v prepričanju, da bomo le tako izvršili našo nalogo in častno dolžnost. Naj bo prihodnji božič res praznik svobode in miru za vse tiste, ki še ječimo pod težo nasilij in preganjanj tistih sil, ki že iščejo novih poti za povzročitev nemirov in novih vojn.

Dolge mesece je naše primorsko ljudstvo z drhtečim srcem zasledovalo potek raznih konferenc in odborov, ki so razpravljali o usodi naše dežele. V glavnem so vsa vprašanja rešena, le vprašanje obmejne črte, ki sloni na znani »francoski črti« ter Slov. Benečija s Kanalsko dolino ter slovensko Koroško je še odprto. Marsikomu od nas, krvavi srce in se stiska pest, ko vidi kakšna krivica se godi ravno goriškemu ljudstvu. Neizmerne žrtve, ki jih je naša Primorska doprinesla v borbi proti okupatorju ter borbni duh, ki je preveval in še vedno druži z enako žilavostjo vse res demokratične sile Goriške, je bil po našem mnenju več kot dovolj močan, da je odprl oči, ter omehčal zakrknjena srca vsem še tako sovražnim in pristranskim oblastnikom sveta. Goriško ljudstvo, ki je okusilo na lastni koži petindvajsetletno zatiranje od strani fašizma ter

požige in umore nacifašistov, četnikov ter vse podobne druhalj pa ni klonilo in ne bo pelo jeremiade tudi danes. Ono čuti, da je pravica na njegovi strani. Zaveda se, da ima za seboj novo Jugoslavijo, ki ne bo nikoli dopustila, da bodo razni Shilocki trgali živo meso iz skupnega narodnega telesa. Goriško ljudstvo ima za seboj vse slovanske države in v prvi vrsti mogočno Sovjetsko zvezo ter brez dvoma tudi še druge države, katerim ni ljudska volja prazna fraza. Slekoprej se Goričani zavedajo, da ni padla še zadnja beseda. Dolga in bridka je bila kalvarija, drago smo jo plačali. V sled tega ne bo goriško ljudstvo odpustilo, da bi se ponovno ustvarjal položaj, ki bi nas priklenil v sužnost ter nes osleparil za srečo življenja. V tej globoki zavesti in prepričanju bo stalo še dalje na braniku svojih priborjenih pravic, pa naj pride že karkoli.

Nezlomljiva volja goriškega demokratičnega ljudstva

Silen razmah, ki ga je zavzela na vseh poljih nova Jugoslavija ter bližnja nam Slovenija s prvim res demokratičnim parlamentom ter osnutkom Ustave ljudske republike Slovenije je navdahnila vse goriško ljudstvo, ki je ravno te dni potom okrajnih konferenc novovoljenih članov KNOO ponovno prikazalo, da se resno pripravlja na dogodka, ki bodo sledili v prihodnjih mesecih. Rezultati dvomesečnega tekmovanja,

veliki uspehi zadnjih zborovanj ter veličastne manifestacije, ki se vršijo vsepovsod po deželi — in to kljub oviram in odkriti sovražnosti ZVU in civilne policije — so jasn dokaz nezlomljive volje goriškega demokratičnega ljudstva.

Nešteto krivičnih udarcev smo dobili zadnje mesece. ZVU, ki bi morala imeti vedno pred očmi doprinos Primorske za skupno zavezniško stvar pozablja na leta, ko so naši partizani vezale

mogočne divizije Nemcev in Italijanov, pozablja na krvavi davki, ki ga je dalo goriško ljudstvo za svojo svobodo. Na vse to pozablja zavestniški upravitelji, ki potom okrajnih in krajevnih guvernerjev ter pristranske civilne policije odvzemajo našim organizacijam in ustanovam svoje priborjene sedelce, trgajo knjige in revije šolskim otrokom ter nas na vseh koncih in krajih gospodarsko, kulturno in politično tlačijo. To so dejstva, ki jih ni mogoče prikriti, a so globoko užalili vse naše ljudstvo. Ne bomo se spuščali v nadaljna razmotrivanja tudi nočemo iskati vzrokov tega preokreta ter vsega drugega, ki tiči za tem. Pribijemo: varani smo bili; naša vera v zavezniške zaveznike se je do dna omajala in to ne po naši krivdi!

Besedo še našim domačim nasprotnikom. To so tisti, ki se zbirajo okrog »Slovenskega Primorca«, to so vsi tisti sovražniki ljudske oblasti nove Jugoslavije, vsi tisti ogabni elementi, ki so zapravili vsako pravico, da bi govorili v imenu slovenskega ljudstva. To so ljudje, ki so v naj-

kočljivejših trenutkih naše zgodovine špekulirali na internacionalizacijo goriškega ozemlja, Efi-jalti, ki so pobirali podpise za izdajalske načrte, katerim je bila enotnost primorskega ljudstva trn v peti. Še naprej bi radi igrali uslužne hlapce in marionete, še naprej bi se klatili po hodnikih »gotovih« uračkov, katerih se pošteno in demokratično ljudstvo v širokem ovinku izogiblje. Agrarna reforma jih straši, delovno ljudstvo pa jo že težko čaka. Takšnim ljudem, ki so obrnili hrbet slovenski domovini, so vsi dobrodošli, samo slovensko ljudstvo ne! V očeh teh hinavcev in petoliznikov sta še vedno izdajalca Rupnik in Rožman človeka, ki sta ovenčana z avreolo vseh čednosti. Ljudje, pritepenci in brezdomci, ki se veselijo, da ne vihrajo več naše zastave raz Ljudskega doma, sodruga, ki si izmišlja drugo podlost za drugo, pač niso vredni v očeh zdravih množic slovenskega ljudstva, da so kdaj nosili pošteno slovensko ime. Prej ali slej bo primorsko ljudstvo te izdajalce klicalo na odgovor.

Pred vstopom v ta Veliki dan

Goriško ljudstvo, ki je v kratkih dveh letih pokazalo tako visok podvig na gospodarskem, kulturnem in političnem polju, bo v močni novi Jugoslaviji dobilo vse tisto, za kar je šlo v boj in za kar se danes pripravlja da vstopi — enako enakim — v novo zavetje.

Pred vstopom v ta Veliki dan si goriško ljudstvo kliče v spomin besede pesnika:
»Tja bomo našli pot... Pred sto leti je pevec, videc veliki, zagledal; o, da bi hotel danes nam zapetil! Pa ni mu treba: vse nam je povedal.

POLITIČNI PREGLED

Drugo zasedanje organizacije Združenih narodov v New Yorku zaključeno

Zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku je sedaj, pred božičnimi prazniki, končano. Večina delegatov je že na božičnih počitnicah. Izjemoma je te dni še dela Var-nostni svet s komisijo za atomsko silo in z vojaškim odborom organizacije Združenih narodov.

Splošno pozornost je pretekli teden vzbudil incident ko je angleški delegat skušal rešiti ameriško atomsko bombo. To je bilo med razpravo o četah in oborožitvi, ko je Generalna skupščina organizacije Združenih narodov na svoji plenarni seji reševala vprašanje dostavljanja informacij o četah Združenih narodov, ki so na tujih ozemljih.

Britanski delegat Shawcross je predložil resolucijo, po kateri naj bi se ustanovilo mednarodno nadzorstvo za verifikacijo informacij, ki jih morajo države članice organizacije Združenih narodov poslati tej organizaciji.

Takoj je Molotov predlagal, naj bi pravtako določili tudi dostavo informacij o oborožitvi, včevši — atomsko bombo.

Shawcross (Anglež) je kmalu zatem v naglici sčelkal par vrstic, se povzpela na oder in vzkliknil: »Sprejemam izzivanje sovjetske delegacije«. Dostavil je: »V naglici sem sestavil nov predlog. Predlagam ustanovitev komisije za mednarodno nadzorstvo. Če sovjetska delegacija sprejme ta predlog, potem je vse v redu«.

Molotov je izjavil, da bi sovjetska delegacija v načelu spre-

jela predlog za ustanovitev mednarodne nadzorstvene komisije, če bi britanska delegacija s svoje strani sprejela sovjetski amende-ment (spreminjevalni predlog), ki predvideva, da morajo predložene informacije navajati vse tipe orožja, včevši atomsko, kakor tudi ostale tipe orožja, ki bi mogli služiti za množično uničevanje.

Ker se angleški delegat (Shawcross) ni nadejal takega odgovora, je moral predloso sprejeti pred Generalno skupščino in številnimi predstavniki tiska. Za umik je bilo prepozno. Seveda so po sprejetju tega predloga s strani Shawcrossa osupnili vsi člani angleške in ameriške delegacije, kajti Anglež Shawcross je s tem pristal na takojšnje objavljanje podatkov o oborožitvi armad in... o atomskih bombah.

Vsekakor je bila ta dogodivščina diplomatska pustolovščina Shawcrossa. Z njo je namah spravil britansko in ameriško delegacijo v jako težek položaj. Sam Byrnes je zvedel malo prepozno, kaj se je pripetilo v torek ponoči, ko je prišlo do predhodnega sporazuma med Shawcrossom in Molotovom. Zbegani Amerikanci in Angleži so skušali spremeniti prenapetost Shawcrossovo formulacijo, da bi tako rešili tajnost atomske bombe. In res se je navsezadnje izcimil spremenjeni osnutek Shawcrossovega predloga. Iz te zagate so Shawcrossa pomagali spraviti ameriški delegat Connally, delegati Francije, Nizozemske in celo Indije. Nazadnje pa je priskočil na pomoč

sam predsednik Generalne skupščine Belgijec Spaak ki je izmislil kompromis, ki ni ne ptič ne miš. Po njem naj bi bila sprejeta resolucija, ki bi pozvala Var-nostni svet, da »čimprej določi,

kakšne informacije morajo dati države — članice organizacije Združenih narodov. Sovjetski delegat Višinski je kratkoma delal, da ima taka resolucija samo namen zadušiti škandal.

V Franciji je Léon Blum sestavil vlado iz samih socialistov

Ker ni šlo drugače, je v Franciji — najbrže začasno — rešena vladna kriza tako, da so zaenkrat vsi ministri — socialisti. Léon Blum je ministrski predsednik in zunanji minister. To je prva vlada četrte republike, edkar je bila izglasovana nova francoska ustava. Seveda so francoski socialisti v zbornici v veliki manjšini, zato more biti ta vlada le prehodnega značaja. Dokončno vlado bo imenoval šele prvi predsednik četrte republike, ki ga bosta 8. januarja 1947 izvolila skupščina in svet republike.

O programu nove vlade je znano le to, da bo vlada tesno so-

delovala z vsemi mednarodnimi organi, ki so jih ustanovili: sedaj po vojni in da bo utrjevala tradicionalna prijateljstva Francije. Drugače pa je Léon Blum raztegnil pravcati železni most preko delovanja svoje vlade. Svojim ministrom, pa tudi civilnim in vojaškim funkcionarjem, je prepo-vedal, da bi dajali izjave javnosti brez njegovega osebnega dovoljenja.

Francoski ljudski republikanci (demokristjani) trdijo, da stoji sedaj Francija pred nasprotujočimi si načeli socialistov in komunistov o prihodnosti Nemčije.

VELIKO ROJSTVO

Nedavni slovanski kongres v Beogradu pomeni veliko rojstvo nove slovanske vzajemnosti. Njegov zgodovinski pomen je tolik, da ga ne more prezreti noben pravi Slovan, najmanj pa mi goriški Slovenci.

Razgledujoč se pred 110 leti iz tedanje reakcionarne Avstrije po evropskih narodih, se je Prešeren tolažil: »Največ sveta otrokom sliši Slave«. Ista misel je srčila Kopitarja in Vraza, na severu že prej Kollárja, Dobrovskega, Šafarika, i. dr. Rodila se je misel slovanske vzajemnosti, ki je vzplamtela zlasti v spomladi narodov l. 1848., a ni mogla nikoli

objeti vseh slovanskih narodov in jih zaščititi zoper napade.

V Rusiji je vzklik panslavizem, ki ni mogel imeti sreče, ker je obetal Slovanom usode, kakršne so ljudje uživali v carski Rusiji. Te pa niso bile zavdanja vredne. Delavstvo se je organiziralo zoper carizem, kmetje so prenašali najtežja bremena. Po Evropi je strah pred Slovani napihoval panslavizem v strašilo, zlasti v Avstriji in Nemčiji.

Po prvi svetovni vojni so na stali samostojne slovanske države, a ostalo je toliko starih nasprotij, da ni bilo mogoče misliti na kakšno slovansko enotnost.

Do druge svetovne vojne je nemški nacizem slovanske države tako osamila, da so postale druga za drugo njegov plen. Že se je pripravljala, da zruši tudi Sovjetsko zvezo. Tu pa se je korenito ustel.

Videč vse zapadno slovansko na tleh, je maršal Josip Stalin objavil »vsenarodno domovinsko vojno proti fašističnim zatiralcem« in obljubil »pomoc vsem narodom nemškega fašizma«. Vedel je, da se ruski napor stopi z borbo narodov Evrope in Amerike za neodvisnost in za demokracijo.

Zmaga Sovjetske zveze je prinesla vsem slovanskim narodom odrešenje. Kakor so Angličani, Amerikanci in Francozi osvobodili zapadne evropske dežele, tako je Rdeča armada osvobodila Poljsko, Češkoslovaško in Bolgarijo, obenem z drugimi deželami, in omogočila Jugoslaviji, da so Titovi odredi premagali in pregnali naciste in fašiste in osvobodili naša tla do skrajnih zapadnih in severnih meja.

Zdaj je bilo mogoče uresničiti novo slovansko vzajemnost, ki je bila poglavitna prva kali v avgustu 1941 na prvem slovanskem mitingu v Moskvi z zahtevo, »da se slovanski narodi, kakor vsi drugi narodi, mirno in svobodno razvijajo v okviru svoje državnosti«. Zdaj je dobila ta vzajemnost vidno obliko na slovanskem kongresu v Beogradu, kjer so se letos od 9. do 11. decembra začele nove naloge vsemu slovanskemu gibanju.

Predsednik sovjetske delegacije, generalmajor A. S. Gundorov, je na kongresu povedal, da se je začelo z zmago Združenih narodov nad fašističnimi državami novo zgodovinsko razdobje.

samosvojne obstoja, mirnega svobodnega razvoja in procvila, kljub mračnim silam Churchillovega kova, ki vodijo besno protislovansko gonjo.

Predstavnikom primorskih Slovencev, tudi tistih, ki naj bi ostali zapadno od francoske črte, zvenijo in bodo zvenele v ušesih besede A. S. Gundorova: »Sovjetska zveza hoče videti slovanske narode močne, samostojne in napredne... Sovjetska zveza smatra za možno pomagati bratским slovanskim narodom... Celotna zgodovina slovanskih narodov nas uči, da je moč Slovanov v njihovi enotnosti... Slovani ne morejo pozabiti krivcev njihovega trpljenja. Naštel je 15 milijonov slovanskih žrtev, ki so padle od nacifašistov.

Se mogoče odziv so našle v goriških in beneškoslavenških ušesih te njegove besede: »Kaj more biti bolj nepravilno kakor borba predstavnikov nekaterih držav na mirovni konferenci v Parizu proti zedinjenju slovanskih držav v mejah Federativne ljudske republike Jugoslavije? Slovanska javnost se ne more pomiriti s tem, da bodo naši bratje v teh ali drugih mestih ostali ločeni od svojih narodov. Z vsemi dovoljenimi sredstvi bomo delali za zedinjenje slovanskih narodov v njihovih narodnih državah«.

Ta klic je v skladu z besedami Molotova in Višinskega v Parizu in New-Yorku. To je rojstvo nove slovanske vzajemnosti. To je A. S. Gundorov ponovil posebni goriški delegaciji, ki se mu je v bajni blejski noči od 13. na 14. decembra zahvalila za njegovo delo in se mu priporočila za nadaljnjo pomoč.

A. B.

Goriško ljudstvo za naše dijake

Naše primorsko ljudstvo je vedno posvečalo veliko skrb svojemu dijaštvu, ki je obiskovalo višje šole v mestih, kjer se je prebivalo skozi revščino in pomanjkanje, kajti država je v svojem antisocialnem in kapitalističnem ustroju bore malo skrbelo za socialno šibkega dijaka, posebno pa slovanskega. Da ni bilo naših podpornih in dijaških društev ter drugih dobroteljskih ustanov, bi marsikateri slovenski dijak omagal sredi poti svojega šolanja in bi postal socialna razbitina, nikomur v korist in vsem v napoto in breme.

Danes se za našega dijaka briga Dijaška matica, ki je za časa svojega kratkega obstoja, nekaj čez leto dni, storila v Slovenskem Primorju že veliko za naš razumniški naraščaj, ki obiskuje šole v večjih mestnih središčih.

Povsod, kjer se nahaja slovenski dijak, je Dijaška matica otvorila domove za naše dijake, včasih pod neverjetno težkimi okoliščinami, posebno pa v coni A, kjer je navezana izključno na pomoč našega delovnega slovenskega ljudstva.

Tudi v Gorici ima Dijaška matica svoj Dijaški dom, kjer je našlo skromno, a toplo zavetje na stotine naših potrebnih dijakov in dijakinj. Dijaška matica za Goriško je v razdobju enega meseca in pol prejela prostovoljne prispevke v hrani in denarju, ki jasno govorijo o velikem razumevanju, ki ga naše delovno ljudstvo pokazuje za to prepotrebno socialno ljudsko ustanovo.

Ker nimamo ničesar prikrivati in so vse naše zadeve jasne, kot odprta knjiga, podajamo v naslednjem nekaj podatkov, ki so izraženi v prispevkih. Goriško ljudstvo bo tako zvedelo, kdo podpira in zdrži dijaške domove na okupiranem ozemlju cone A. V denarju so v poldrugem mesecu prispevale sledeče organizacije: ASIŽZ iz Bukovice 500 lir, Vlasta Rožič iz Šent Mavra 256 lir, N.N. iz Gorice 40, prof. Brus Lojzka 100 lir, okrajni odbor SIAU za Miren 1700 lir, ASIŽZ iz Solkana 3644 lir, od šolske prireditve v Mirnu 2000 lir, okrajni odbor Dijaške matice v Kobridu od nabiralne akcije 3590 lir,

ASIŽZ iz Šempetra 4796 lir, N.N. iz Gorice ustanovni član 10.000 lir, N.N. iz Gorice ustanovni član 15.000 lir, nabiralna akcija dijakov Dijaškega doma v Gorici 12.369 lir, Prosvedno društvo iz Bukovice 3000 lir, tov. Marija Lah iz Dornberga 233 lir, okrajni odbor Dijaške matice iz Komna v nabiralni akciji 4075 lir, okrajni NOO iz Kobrida od nabiralne akcije 5723 lir, ASIŽZ iz Solkana 3000 lir, okrajni odbor D.M. iz Komna od nabiralne akcije 20.998 lir, okrajni odbor D.M. iz Bovca od nabiralne akcije 18.571 lir, Prosvedno društvo iz Šentmavra 500 lir, N.N. iz Kanala 500 lir, pionirji iz Prvačine 500 lir, pionirji iz Zalošč 800 lir, osnovna šola v Ajševici 605 lir, tov. Ferfolja Karel - trgovina čevljev v Gorici 500 lir, ZAMJK iz Branice 450 lir, vsega skupaj 113.450 lir.

V mesecu novembru je Dijaška matica v Gorici prejela sledeče prostovoljne prispevke v hrani:

ZPP iz Prvačine 202 kg krompirja, 29 kg krušne moke; ZAMJK iz Bukovice 10 kg bele moke, 29 litrov vina, 15 jajc; ASIŽZ iz Šempetra 343 kg krompirja, 33 kg koruzne moke, 5,5 kg testenin, 3 kg pšenične moke, 3 kg čebule, 3 kg jabolk, 1,50 kg fižola; šolska mladina iz Ročinja 306 kg krompirja, 11 kg koruzne moke, krajevni NOO v Svetem pri Komnu 363 kg krompirja, 415 kg koruznega zdroba, 127 kg koruzne moke, 102 kg fižola, 63 kg ječmenove kaše, 38 kg pšenične moke; okrajni odbor D.M. v Kobridu 1003 kg krompirja, 52, 20 kg fižola, 30, 65 kg koruzne moke, 3, 70 kg testenin, 5, 75 kg ječmena, 1,30 kg slanine, dijak Dijaškega doma so nabrali 105 kg krompirja, 23,90 kg fižola, 5 kg koruzne moke in 4,70 kg ječmenove kaše.

Skupna vrednost podarjenega in nabranega blaga znaša 147.622 lir.

Številke in podatke dajemo v vednost vsem, tudi onim, ki to zadevno zaslišujejo dijake.

Priprave za IX. vsesokolski izlet v Pragi v letu 1948

Dela za zgraditev načrta razširjenega stadiona, ki bo sprejel 250.000 gledalcev, so v polnem teku. Proračun za ureditev in zgraditev sokolskega mesta, ki bo imel površino 40 ha, znaša 40 milijonov Kš. Na sokolskem stadionu bo nastopilo istočasno 17.000 telovadcev, pri nekaterih vajah, kjer ni potrebno toliko prostora, pa celo 30.000 telovadcev. Gradijo se moderne garderobe za 120.000 telovadcev. Na stadionu bo 15 moderno urejenih ambulanc, ker se računa, da bo na stadionu dnevno po četrt milijona gledalcev. Na stadionu bodo velike kuhinje, jedilnice, različna skladišča in hladilnice ter vse one tehnične naprave, ki bodo olajšale nastop telovadcev.

Na stadionu bo delovala posebna pošta, ki bo imela najmanj 100 uslužbencev. Tudi otroci do 4 let bodo imeli posebno otroško dvorano, v katerih se bodo lahko igrali, dalje bo zgrajeno več vele-

restavracij in prodajalnic. Pri graditvi novega sokolskega mesta se bo pa zlasti pazilo na estetičen izgled vseh zgradb, ki bodo harmonično prilagodele svoji okolici.

Kulturno udejstvovanje na Goriškem

V nedeljo, 15. dec., je dramska skupina prosv. društva »Jože Srebrnič« iz Solkana ponovila Anzengruberjevo ljudsko igro »Krivoprisecnik« v sedmih prizorih.

Igra zahteva od večine igralcev močno duševno poglobljeno, s katerim dosežejo ostro občutje raznihlikosti temperamentov, ki jih v njej srečujemo. Posamezni igralci so se v svoje vloge resnično popolnoma vživeli ter so v nekaterih prizorih gotove močne duševne varijacije in izrazito temperamentne momente presenetljivo dobro odigrali. Kretanje na odru je bilo še precej živahno in naravno priprosto, medtem ko je bila dikcija nekoliko slabša, kar pa se z vztrajnostjo in vajami lahko pri vsakem časoma izboljša.

Eno najtežjih vlog - Krivoprisecnika, ki zahteva tekmo celice igre ostro poudarjanje zatajenega čuta pravice in resnice v samem sebi in tako oblikovanje novega temperamenta, pogosto spreminjanje duševnih občutkov, je tovariš posebej v gotovih slikah zelo dobro podal. Le tu pa tam, verjetno zaradi nekoliko težjega teksta, si je pomagal z močnejšo mimiko in tako je začel v prehitro govorenje. Posledica tega je bila, da so gotove besede izgubile svojo značilnost.

Prav dobro je odigrala svojo vlogo Veronika. Kljub temu, da je na odru od začetka do konca igre, kar igralca izčrpa, je vendar ostala v svojem pravem elementu do 6. prizora. Sedmi t. j. zadnji prizor pa je v primerjavi z njenim naravnim in življenjskim igranjem v prejšnjih prizorih, odigrala slabše. V njenem obnašanju do Franceljina, ki ga ljubi in ki umira, je pokazala premalo nežnosti in zaskrbljenosti. Ljudstvu ni dala čutiti mogočnosti identičnosti z resničnim življenjem. Lahko da je temu kriv na splošno slabše izvežbani prizor.

Lepo sta režiserja izbrala dva strogo različna temperamenta Veroniko in Marijano, ki je prav temperamentno odigrala vlogo bogatega, nekoliko ošabnega kmečkega dekleta.

Dobro so igrali tudi Kmetovec, babica, Francelj in Jurček. Prav tako je tudi Jaka zadovoljivo odigral svojo težko vlogo telesno in moralno uničenega človeka.

Kostumiranje je bilo dobro pri moških, medtem ko so bile ženske, prav za prav dekleta, upoštevaje da so v nedeljskih oblekah, vendar le prelepo oblečene. Kontrast se je opazil posebno pri mešanem nastopu z moškimi. Tudi Veronikina obleka, ni kazala razlike od obleke bogate

Marijane. Igralec mora, kadar stopi na oder, pozabiti na svojo lastno osebo in se z dušo vživeti v vlogo, zato je potrebno, da se tudi z obleko prilagodi zahtevam igre.

Malo več pažnje bi bilo potrebno polagati na šminkanje.

Kakor igralcem, tako tudi tovarišici in tovarišu režiserju vsa hvala in čast za požrtvovalnost, ki so jo vložili v to igro. Dosegli so resničen uspeh.

Dramska skupina prosv. društva »J. Srebrnič«, ni ob pričetku svojega delovanja precenjevala lastnih moči, marveč je začela z lahkim enodejanskimi in na to sistematično prehajala na težje stvari. In prav to sistematično delo je privedlo do današnjega uspeha. Od te dramske skupine pričakujemo še marsikaj!

ROK PRIJAVE VOJNIH ŠKOD V NAŠI POKRAJINI

Po raznih vaseh Komenskega okraja je bilo po nalogu okrajnega guvernerja v Komnu razglašeno v cerkvah, da poteče rok prijave vojnih škod 31. januarja 1947.

To je povzročilo med vojnimi oškodovanci razumljivo razburjenje, zlasti ker jim je dobro znana določba italijanskega zakona o vojni škodi, da poteče rok prijave vojnih škod 6 mesecev po dnevu, ki je bil uradno proglašen kot dan konca vojne.

Znano nam je, da poteče ta rok za italijanske pokrajine 31. decembra 1946, znano nam je tudi, da je bila predložena zahteva za podaljšanje tega roka.

Za Julijsko krajino, v kolikor se nahaja pod Zavezniško vojaško upravo, je bilo dano ponovno zagotovilo, da rok, določen za ostale italijanske pokrajine, za cono A ne velja in da bo Zavezniška vojaška uprava že sama odločila, kdaj začne ta rok teči ter do kdaj.

Tudi finančna intendantca ni dala do danes nikake objave v tem pogledu, medtem ko njeni funkcionarji na tozadevna upravljanja izjavljajo, da rok še ni določen.

Radi tega in v pomirjenje naših vojnih oškodovancev je nujno potrebno, da Zavezniška vojaška uprava in finančna intendantca pojasnita zadevo potom uradne objave.

ČITAJTE IN ŠIRITE „SOŠKI TEDNIK“

LEONID LEONOV

ROKA OB ŠIPI (BOŽIČ V VLAKU)

Bili so peklensko slabi časi. Prevažali so nas z enega konca sveta na drugega. Naša baterija je čvrsta in urna, kadar je treba. Napregli smo konje in se v najhujšem diru odpeljali na postajo. Posadili so nas v lep voz: v sprednjem delu so bili konji, zadaj pa mi štirje vozači, sami čili fantje, ki ne morejo mirovati, kadar gre za kako dekle ali za kozarček dobrega vina. Cela dva dneva smo bili na postaji in potem smo nastopili svojo pot v sneg.

Bilo je 25. decembra, še prav dobro se spominjam. Čudovito pot! Peč je bila v našem vozu in prijetno je gorelo v njej. Zunaj pa je snežilo, snežilo. Divje je

bril veter in ponoči se ti je zdelo, da se zrak na planem kar tomi. Razume se, da so bile tudi ženske z nami ponoči. Na tej ali oni postaji nas je katera poprosila rekoč:

»Vzemite me seboj, moram k svojemu možu«, ali pa: »moram iti iskat kruha«.

Tedaj je eden od nas stopil k vratom in rekel:

»Ali se ne bojiš potovati z nami v našem tako razkošnem vozu? Glej, štirje moški smo!«

Ženska pa je dejala: »Kaj nam neki hočeš, brat. Ženske smo in naša usoda!«

»No, če je usoda, pa pristopile! Razume se, da vojak lahko naredi, kar hoče. Nekega večera

smo v silnem mrazu prispeli na neko postajo. Od časa do časa je znežilo. Odpeljali so lokomotivo, da jo napolnijo z vodo in dva moja tovariša sta šla krast d.v.v. Zbudil sem se in izstopil. Vprašam, katera postaja je in povejo mi neko ime, menda Bultikaj ali kaj. Bil sem tako zaspan, da nisem mogel prav razumeti. Po mi je zavozil vlak na postajo in ljudje so nas kar oblegali. Nek vražji stavec se je skoraj stepel z nami.

»Pustite me notri!« krič: in razbija s palico po vratih. »Rad bi umrl v toplih krajih, imam vsu pravico do tega. Sem eden tistih, ki so rešili domovino.«

Kako bi bil razložil gluhamu, da munije ne smejo potovati po železnici. Med nami je bil nek burkež, ki mu je bilo ime Lukež. Le-ta mu reče:

»Proč, proč očka, če ne vas pojem.«

Starček stresa svojo brado in zavpije:

»Mene ne boste pojedli, jaz sem rešitelj domovine, imam tri odlikovanja in križec.«

Lukež de nato: »Če so medalje srebrne, jih lahko prodaš in spi-ješ kozarček na naše zdravje.«

Nato so pristopile stare ženske. Tudi te smo nahrulili, da so se kar križale. Kaj le imaš od starih žensk! Kar prideta dve ženski, bili sta menda židinj. Mati je imela majhne brke, vendar je bila še čvrsta, hčerka pa je bila temna in prožna kakor vzmet. Ukrivljeni nasek ji je rahlo silil v usta. V tistem hipu se je pokazala luna in v njeni svetlobi sem si lahko dobro ogledal obdve. Čudno, imeli sta malo prtljage; starka je imela neko culo, hčerka pa nekaj škatlj podobnega.

»Ali lahko pristopiva do bliž-

nje postaje?« sta vprašali in povedali neko ime.

Popraskal sem se za ušesom. Zdi se mi, da je bila mala všeč Lukežu.

»Le vstopita!« pravi le-ta. »Tu pri nas smrdi po konjih, toda naš voz se ne ustavlja in potem, celo kurimo«. Nato odpre vrata na stečaj, tako da je šla ven vsa toplota. Stopim k njemu in mu rečem:

»Kako? Kar brez našega dovoljenja razpolagaš? Skupno je treba odločiti stvar.«

A Lukež mi pomežikne z očesom:

»Le ne pričakajte se, boste videli, da boste zadovoljni«. In potegne jih na voz. Hčerko precej ljubezljivo, staro pa tako brezobzirno, da je reva spodrknilo in je padla. To vam je bil pravi ta Lukež.

Ko sta vstopili, je pritekel nek

Uredništvo in uprava „Soškega tednika“ želi vsem naročnikom in čitateljem vesele božične praznike

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Solkan

Plesna prireditev Dijaške matice

Preteklo soboto 14. t. m. je priredila Dijaška matica za Goriško v prostorih Kulturnega doma plesno prireditev, ki je potekla v najlepšem redu. Igral je izvrstni orkester „Triglav“ iz Šempetra.

Smučarski ples

V nedeljo, 22. t. m., priredijo goriški smučarji veliko plesno zabavo. Med plesom bo šaljiva pošta, izvolitve kraljice snega, itd. Preskrbljeno bo za buffet. Vabljeni vsi športniki in občinstvo! Pričetek ob 20. uri.

Rihemberk

Prekop in pogreb junaške partizanke

V nedeljo, 22. t. m. ob 13.30 uri se bo vršil svečan pogreb tov. Pavle Colja-Rastje, članice Okrožnega odbora OF za Srednjo Primorsko, ki so jo četniki ujeli in ustrelili 30. aprila 1945 v Ločniku pri Gorici.

Tov. Pavla-Rastja je bila izredno nadarjena ter pogumna žena, katero so vzljubili vsi borbicovariši, ki so jo poznali.

Njene zemске ostanke bodo prenesli iz Ločnika na domače pokopališče. Uverjeni smo, da bo pogreb prava manifestacija ljubezni in hvaležnosti, ki smo jo dolžni zaslužni pokojnici.

Grgar

Tekmovanje naših žena

V okviru tekmovanja so naše žene pokazale izredno organizacijsko in politično zrelost. Pridno so se udeleževale predavanj in študijskih sestankov, kar kaže da se zavedajo važnosti politične izgradnje. Ta njihova predanost in požrtvovalnost se je posebno izkazala v tekmovanju »s Titom do zmage«, ko so v organiziranih skupinah napravile 6425 prostovoljnih ur, kar bi odgovarjalo vrednosti 192.750 lir. Posebno so se izkazale žene iz Gor. Lokovca s 1374 urami, Vrata s 1032, Sp. Lokovec s 959 urami ter žene iz Podgozda s 765 urami. Imenoma so vredne pohvale tovarišice: Bremec Dragica iz Gor. Lokovca, ki je napravila 456 ur, Plesničar Zofija iz Podgozda ter Plesničar Karolina iz istega kraja, ki sta napravili 200, oziroma 300 ur.

Naše žene so nabrale v raznih akcijah za obnovo v živem in denarju 56433 lir. Posebno so se

odlikovale žene iz Vrat s 15100 lirami, Sp. Lokovec 10068 lir in Zabrdo pri Kalu z 8590 lirami. Skupni znesek v delu in prispevkih znaša 249183 lir, kar ne znači samo velik prispevek k naši obnovi, temveč nam kaže tudi veliko razumevanje in požrtvovalnost naših žen, ki se živo zavedajo svojega poslanstva v novi domovini, ki nam že odpira svoja vrata.

Log pod Mangartom

Smrtna kosa

V nedeljo, dne 15. t. m. smo spremili k zadnjemu počitku tov. Antona Kravanjo, bivšega trgovca ter dosedanjega poslovodjo podružnice Okrajne nabavno prodajne zadruga in odbornika KNOO.

Pokojni tovariš je bil sin bajtarjev ter je v svoji mladosti preizkusil vse težave in grenkobe, ki mu jih je naložila njegova življenjska pot. Kot sin delavske družine je razumel in po svoji moči pomagal bednemu stanju našega delavca in kmeta Bil je zaradi svojega poštenja in vestnosti obče priljubljen. Ni mu bilo usojeno, da bi dočkal našo popolno svobodo ter priključitve k FLRJ, za kar je vedno vzorno deloval.

Prijatelji in znanci, ki so pokojnika globoko cenili, so se v velikem številu udeležili pogrebnih svečanosti, ki jih je izvršil g. dekan iz Bovca ob asistenci domačega g. župnika. Od preminulega tovariša se je poslovil član okrajnega odbora SIAU tov. Jože Mlekuž.

OSEBNA VEST

Na vseučilišču v Beogradu je promoviral 13. t. m. za doktorja vsega zdravilstva in kirurgije naš goriški rojak, tov. Bobič Radivoj iz Peči, občine Sovodnje. Menda je to prvi slučaj po osvobodilni vojni, da je naš rojak dosegel na beograjski univerzi to najvišjo akademsko čast.

Dr. Radivoj Bobič je dokončal gimnazijske študije leta 1938 v Gorici, nakar se je vpisal na medicinsko fakulteto v Padovi. Kot dijak je vzgledno deloval med šolsko mladino, kar ni bilo po godu takratnim fašističnim mogotcem in kvesturi. Komisar policije Perla ga je za njegovo delovanje dal zapreti 24. oktobra 1940, tako da je prišel pred množični tržaški proces, ki se je vršil pred znanim zloglasnim posebnim tribunalom. Ko je odsedel 15 mesecev zapora po goriških in tržaških ječah je bil poslan (28. jan. 1942) v internacijo v Arsia-

no Iripino (prov. Avellino), kjer je dočkal zlom fašizma.

Ko so se osnovali prvi odredi je vstopil v partizansko službo, kjer je kot sanitarec deloval po raznih partizanskih taboriščih in bolnicah južne Italije. Od tu je bil dodeljen raznim bolnicam v Dubrovnik, Cetinje in v Zemun. Za njegovo požrtvovalno in zvesto službovanje je bil odlikovan

z medaljo „zasluge za narod“. O tem je svoj čas poročala beograjska „Borba“.

Naši borci-partizani, ki so bili deležni oskrbe in negovanja od strani „doktorja Radivoja“ so ga ohranili v najboljšem spominu ter se danes - skupno z vsemi ostalimi - veselijo te njegove promocije ter mu iz srca čestitajo.

ZAKAJ SO NAM POTREBNE VINARSKE ZADRUGE?

Kdor obišče v poznih jesenskih in zimskih mesecih naše vinorodne kraje, bo skoraj v vsakem vinogradu našel pridnega vinogradnika: Ta vihti težki pikon in z lopato odriava ali odmetava nakopano zemljo; s čela mu pada znojne kaplje, ki niso prav nič v skladu s hladnim vremenom. Iz trdega soldana — laporja — ali še iz trše opoke hoče napraviti nov vinograd ali povečati starega. Drugi okopava trte, zo- pet drugi seče, lupi ali ostri kole, tretji jih menjuje trtam, ki so že obrezane.

Vse polno je dela v vinogradu, in to ne samo v zimskem času. Celo leto je dovolj dela, težkega dela, težkega dela, trudapolnega dela in pridni vinogradnik namoči svoj vinograd skozi leto z marsikaterim litrom svojega znoja. Težavno je tudi delo ob trgatvi, četudi je prijetno. Zadovoljen spravlja vinogradnik svoj pridelek, seveda če je bil vinograd do- ležen božjega blagoslova. Ni lep- šega dela, kot je trgatve.

Ni pa še konec vseh skrbi, posebno v današnjih razmerah ne. Različna so vprašanja in skrbi, posebno v zadnjih dveh letih so bile: kako in kam s to božjo kapljico?

Neprimerno kletarstvo

Kdor pozna kletarstvo našega ljudstva, ta ve, da je v deželi zelo malo dobrih klet. V mnogih vaseh ni nobene, v nekaterih so redke, da jih lahko prešteješ na prste ene roke. Katera klet ima vzdano peč, da podpre vrenje z umetno toploto, če se je zuna- nja znižala? Zelo redke kleti imajo oddihalnike, dimnika sko- raj nobena, v malo kateri je vo- da, še v redkejših pa odtoki. Ve- činoma je klet istočasno tudi shramba za krompir, za repo in tudi za kisle zelje in svinjino poleg tega pa še za kmetijsko orodje in drugo šaro. Marsikje je klet v neposredni dotiki s hlo- vom, drugod je poleg kleti gnoj- ščna jama. In tudi takih klet v mnogih krajih ni, ker so jih Nemci in fašisti požgali.

Poleg primernih prostorov pa je potrebna tudi posoda. Ze dve leti so se naši vinogradniki lo- vili za sodi, ker so bili tudi ti mar- sikje uničeni in neredki so kupi- li, kar so pač dobili. In mnogi so dobili posodo, ki bi bila dobra za shranjevanje gnojnice ne pa za shranjevanje žlahtne vinske kap- ljice. Kar pa je ostalo sodov iz- pred vojne, so bili večinoma za- nemarjeni: vinski kamen - gram-

pa - ni bila ostrgan, sodi so bili plesnjivi in kisli, marsikateri je imel vse mogoče duhove, saj je bilo treba v sodih skrivati pred nacisti in fašisti svinjino in druge dobrote ter vse mogoče stvari. Marsikedar je bilo treba sode tu- di zakopati. Kako naj bo taka po- soda primerna za vino, ki je ob- čutljivo za vse duhove?

Kot vlada pomanjkanje dobrih prostorov in dobre posode, tako vlada tudi pomanjkanje strokov- ne izobrazbe, kletarske izobraz- be. Izkušnja uči, da napravi do- ber kletar še v slabih razmerah dobro kapljico, dočim bo slab kletar pri najugodnejših pogojih pokvaril vino. Če pa ni naše ljud- stvo dovolj strokovno zobraže- no, ne nosi na tem prav nobene krivde. Fašistična država se za to ni brigala: njeno stremljenje je šlo le za tem, da bi naše ljudstvo lajalo kot fašisti in plačevalo vi- soke davke.

Samo strokovna izobrazba pa ne pomaga mnogo, če ni tudi drugih predpogojev: kmet sicer ve, da bi mu umetna gnojila go- tovo koristila in povečala pridel- ke, a kaj to pomaga, če pa jih ne more kupiti. Živina uspeva do- bro, ostane zdrava in daje visoke dohodke, če je v primernih prostorih in če je dobro in pra- vilno krmljena. Kaj pa mi poma- ga, če to tudi vem, če pa nimam sredstev, da bi si uredil moderen hlev in tako je tudi pri kletar- stvu.

Vinarske zadruga

Naše kmetijske razmere so skromne. Nimamo veleposestni- kov in tudi prav malo srednjih, dobrih kmetov. Ogromna večina naših vinogradnikov ne more na- jeti delavcev, ne more si nabavi- ti motorjev; zato pa sami s svo- jo družino kot mravlje pridni de- lajo okoli svojih trt: smo pač narod kmetičev, gospodarsko sla- bih, ki si ne moremo zgraditi lep- jih klet in si ne moremo nabavi- ti potrebnih kletarskih potreb- ščin. Zato pa moramo iskati re- šitve v združitvi, v zadrugah, v ustanovitvi velikih združnih klet. Edino tu je rešitev našega vinogradnika.

Koliko je v zadnjih letih po- kvarjenih vin, ki prinašajo skrb in revščino v naše kmečke do- move. Kot čebelica pridno je kmetič delal celo leto, negoval je svoje trte, z znojem jim je gnojil in končno ima v kleti nekoliko pokvarjenega vina, ki mu ne da spati in katerega ga je sram. V zadnjih dveh letih pretrpljena

škoda prekaša za mnogo bajno svoto 100 milijonov lir samo v Slovenskem Primorju. S to svoto bi lahko zgradili in opremili za- dostno število združnih klet, ki bi rešile vinogradnika vseh skrbi, kam in kako z vinom, tem vtele- šenim trdom celega leta. Mo- derne kleti bi morale sprejeti v svoje okrilje ves pridelek, po- sebno gospodarsko šibkih, one naj bi ga negovale pod strokov- nim vodstvom in potem tudi pro- dale.

Enotni tipi vina

Briška rebula, vipavec, kraški teran, istrski refošk! Lepa imena, dobra in slavna vina. A kje jih dobiš? Če jih iščeš, jih gotovo najdeš, a niti pri dveh sosedih ne bo vino enako. Kolikor je na Krasu pridelovalcev terana, toli- ko različnih teranov je. Briška rebula je različna po briških va- sicah, različna je v isti vasi v posameznih kletih in celo v isti kleti je različna v posameznih so- dih. Kje je, katera je prava, pri- stna briška rebula? Isto velja za vipavca, isto za istrski refošk.

In vendar moramo ustvariti enotne tipe vin, če hočemo uve- ljaviti naša vina. Pivec ni zado- voljen, če v gostilni dobi dru- gačno vino, če si je želel takega, kot ga je zadnjič tam pil. Kedaj bomo pili v gostilnah vedno ena- ko in vedno dobro vino? Kdo bo recimo zalagal z vinom potniške ladje, kjer želijo imeti skozi ce- lo leto vedno enako, seveda do- bro vino? To bodo mogle napra- viti samo velike zadruga kleti, ker le te bodo lahko ustvarile enotne tipe v velikih količinah.

Le v zadrugi je rešitev

Naj vprašanje obračamo od ene ali druge strani, vedno pride- mo do istega in edino pravega zaključka: Naloga našega vino- gradnika je, da dobro obdeluje svoj vinograd in pridelava mnogo dobrega grozdja. Oproščen pa naj bo skrbi, kam in kako z vi- nom, kedaj in po koliko ga bo prodal. To mora poskrbeti zanj zadruga. Seveda se mora vino- gradnikova beseda pri zadrugi poslušati in upoštevati. Le potom močnih vinarских zadrug se bodo naša vina uveljavila in naši vino- rodni kraji bodo prišli do blago- stanja.

Zato pa je dolžnost vseh, da se ta misel med vinogradniki ši- ri, podrobno predebatira in da se napravijo pravilni zaključki ter da se čimprej tudi — uresni- čijo.

iR.

OBVESTILO

Zupan občine Čedad (Civiale del Friuli) sporoča, da je tamka- šna občinska uprava sklenila, da bodo odkopali večje število tru- pel padlih rodoljubov, ki so jih umorili naci-fašisti in ki so poka- pani blizu kasarne v ulici Udine. Prenesli jih bodo na glavno po- kopališče, kjer bo spodoben po- kop padlih junakov.

Omenjeni prekop se bo vršil v januarju prihodnjega leta.

Družine mučenikov svobode, ki bi želele prisostvovati odkopa- vanju, da bi morebiti spoznale svoje in jih prepeljale drugam, so naprošene, naj o tej svoji že- lji obvestijo zdravstveni urad žu- panstva v Čedadu. Čas za to je do 31. t. m. Omenjeni urad bo prosilec pravočasno sporočil dan in uro, ko se bo odkopava- nje pričelo.

Darujte

za Eiskovni sklad
„Soškega tednika“!

študent v sivem površniku. Bilo mu je kakih 16 let in culo je imel na rami. Del je roko v špranjo med vrata in tako zabranil, da bi jih zaprl. Šel je iskat kruha. Njegova mati ali sestra, ne vem več, je umirala od lakote. Ves je trepetal kot šiba na vodi.

»Pustite me!«

Zasmejali smo se. Zvit dečko! Komaj smo zakurili, že je vlak odpeljal. Zunaj je brilo, bil je sneg in mraz in svetlo je svetil mesec. Znotraj pa je bilo toplo. Nikoli se nisem počutil tako do- ma kot v tem vagonu. V sreč je bilo nekaj čudnega in bila je sladkost. Stopil sem k oknu.

»Glej,« sem dejal, »kako je lu- na postala okrogla. Kaj neki ha- če ta prismođa?«

Tedaj ugledam ob šipi rok- brez rokavice, v sivem rokavu; bila je roka tistega študenta. Takoj sem razumel, da je deček

stopil z eno nogo na železen za- pah in se peljal tako občen da- lje. Naš voz je bil voz starega tipa in ni imel stopnic. Pa naj visi tam, kam pa naj bi ga bili zapodili.

Začel sem s sabljo sekati drva. Lukež je takoj odstopil mesto materi, sam pa je sedel na drva kraj hčerke, si zvil cigareto in spregovoril. Vprašal jo je, odkod prihaja, kako in kaj se imenuje, kaj je v tisti škatli in to in ono.

Sprva je dekle gledalo samo na mater, potem pa se je nekoliko opogumilo.

Odprla je škatlo, v kateri je bila violina, prav taka kot ona sama, drobna, vitka in z ukrivlje- nim noskom.

»Torej igrate?« je dejal Lukež in pomežiknil kakor mačka. Pri nas Petrov tudi igra na balalajko, pa ne spravi nič iz nje, ker smo tako nevedni.

Dekle se zasmeje: »Zakaj ne- vedni. Zdaj se bo vse uredilo, imeli bomo obvezen pouk.«

»Eh, kaj!« zavrne Lukež. Vi berete knjige, mi pa jemo zelje.«

Dekle z violino se je smejalo in bi brisalo nasek z robčkom.

Po tem poštenem razgovoru je Lukež stopil v temni kot h konj- skim jaslom in nas poklical.

»Dajte, žrebajmo z vžigalicami v čepici. Ta čas smo poslali Pe- tra, da je delal družbo dekletu. A Peter ni bil zgovoren, pa ji je re- kel, naj igra na violino. Po kon- čanem žrebanju (jaz bi bil prvi na vrsti) smo zaslišali nek glas. Presenečen sem stopil bliže. De- kle je igralo na violino, oči pa so ji strmele v rdeč ogenj v peči. Preprosti in mili zvoki so nas prevzeli. Sedel sem na drva.

»Prav«, sem si mislil. »Počakaj- mo, da neha, že z mladih nog smo navajeni potrpeti.«

Pred seboj sem videl toliko le- pega, videl sem rože, videl sem nekaj ljubkega, okroglega... Star- ka je smrčala, dekle pa kakor da bi plavala, plavala kakor ptica. Jaz pa sem bil ves zmeden, niti zganil se nisem. Kakšna violina! Bila je, da bi jo bil z enim samim prstom strl. Pa kakšen glas! Kar slabost me je obšla in zjokal bi se bil. Zapustil sem svoj prostor in se zleknil ob Lukežu, ki je bil ves bel v obraz, kot da bi bil po- pil zdravilo, ki človeka spreleti do dna. Ta hip je vlak z velikim truščem zavozil čez most.

»Meni igra«, je pošepnil Lukež. A jaz ga nisem poslušal več; ču- til sem, da je bil moj obraz ves prepaden. Neznana sila me je po- tegnila k okencu. Pogledam in vi- dim: zapah je tam, a roke ni več.

Vso pot je igrala. — Divje je brilo in od mraza je kar pokalo.

DROBNE NOVICE

* Prvič po vojni je bil v Varšavi kongres delavske stranke (Stronictwo Pracy). Na njem so se udeleženci odločno zavzemali za popolno izvedbo socialnih reform, ki so predvidene v Julijemskem manifestu Nacionalnega komiteja osvoboditve Poljske.

* Vincent Oriol, socialist, je bil izvoljen za predsednika francoske narodne skupščine.

* »Ameriški komite za pomoč demokratični Grčiji« je poslal organizaciji Združenih narodov protest proti sklepu britanske vlade, s katerim je ponudila tenški vladni 10.000 komadov avtomatskega orožja. Komite obsoja Veliko Britanijo, ker podpira fašistični program Caldarisove vlade.

* Veleposlaništvo Združenih držav Amerike bo skupno s češkoslovaškim ministrstvom za informacije priredilo v začetku januarja 1947 v Pragi razstavo modernega ameriškega slikarstva.

* Nemški znanstvenik Oto Hahn, ki so mu dodali Nobelovo nagrado za kemijo, povečuje »miroljubnost« nacističnih raziskovanj v pogledu vojnega orožja. Pred svojim odhodom v Švedsko, kjer mu bodo izročili Nobelovo nagrado, izraža vsako priliko za slavošpeve Hitlerjevemu znanstvenikom in raziskovalcem. Tako pravi, da nemški znanstveniki niso imeli namena izdelati atomsko bombo marveč so hoteli razviti atomsko energijo, da bi »nadomestili« z njo premoj v elektriko« ter dostavlja, da Američani ne bi mogli izdelati atomsko bombo leta 1945, če ne bi berlinski institut »Kaiser Wilhelm« objavil raziskovanj na tem polju.

* Kmetje na Poljskem zapuščajo Mikolajezkovo stranko, ker postaja zatočišče najbolj zakrknjenih reakcionarjev, ki jim je cilj dokončno uničenje nacionalnega edinstva in ki dajejo povod raznim osebam v inozemstvu, da dajajo protipolske izjave in izjave proti zapadnim mejam nove Poljske na Odri in Niši.

* Turška narodna skupščina je sprejela predlog zakona, s katerim se podaljšuje obsedno stanje na področjih Carigrada, Galipolija, Kikladijskega, Dardanelov, Kanakaleja in Tekirdaga. Sicer traja to obsedno stanje že od leta 1941 in sedaj je bilo podaljšano za 6 mesecev. Proti podaljšanju obsednega stanja so glasovali poslanci turške demokratične stranke. V vsej turški demokratični javnosti je ta sklep, ki veča za evropsko Turčijo, izzval ogorčenje in zelo neugodne komentarje.

* Med Češkoslovaško in Argentino je bil sklenjen nov trgovinski sporazum. Glasom tega dogovora bo dala Argentina Češkoslovaški kredit 150 milijonov pesosov, ki ga bodo porabili za nakup argentinskih proizvodov.

* Po verodostojnih obvestilih so angleške in nizozemske čete za časa anglo-holandske okupacije Indonezije pobile 13.373 ljudi, ranile pa več kot 17.000. V enem letu, to je od 1. novembra leta 1945 do 19. novembra 1946 pa so Nizozemci pobili 7565 Indonezijcev.

* Češkoslovaško ministrstvo za informacije je predalo sindikatu sovjetskih književnikov v Moskvi 600 knjig, ki vsebujejo različna dela o Sovjetski zvezi. Češkoslovaški knjižni dar je vzbudil v Sovjetski zvezi izredno veliko zanimanje.

* Do konca oktobra t. l. so izredna ljudska sodišča Češke in Moravske obsodila 19.378 oseb in sicer 6.703 Čehov, 12.496 Nemcev in 179 oseb drugih narodnosti.

* Delavci Budimpešte zahtevajo, da izda vlada nujne ukrepe za olajšanje položaja delovnega ljudstva Madžarske.

* Državni statistični urad v Pragi sporoča, da bo koncem 1946 na Češkoslovaškem 12 milijonov 300.000 prebivalcev, od tega 250.000 Nemcev in 200.000 Madžarov.

* Knjiga govorov na radiu, ki jih je imel v letih vojne češkoslovaški zunanji minister Jan Masaryk iz Anglije in Amerike, je pod geslom »Volà Londyn« (Tukaj London) dosegla v kratkem času od svoje prve izdaje že 40.000 izvodov.

* Reuter poroča, da se je bivši nemški prekoceanski parnik »Europa« z 49.000 tonami, ki ga je dobila Francija na naslov reparacij in krstila na ime »Liberté«, potopil v pristanišču Le Havre med silovito burjo, kakršne na atlantski obali še ne pomnijo v zadnjih tridesetih letih.

* Tas poroča iz Kijeva: 1500 ukrajinskih vasi in kolhozov, ki jih sedaj obnavljajo, je dobilo električno energijo. Sedaj gradijo 600 novih električnih central, ki bodo oskrbovale 800 vasi in kolhozov ter 180 strojno-traktorskih postaj z električno energijo.

* Ameriško ministrstvo za vojsko je sporočilo, da sodeluje v vojni industriji ZDA nova skupina nemških znanstvenikov, ki jih je več tisoč.

* Kakor poroča berlinski list »Neues Deutschland« je še sedaj na vodilnih mestih v južni in zapadni Nemčiji več bivših aktivnih hitlerjencev.

* Napredni italijanski socialisti v Rimu, Milanu, Benetkah, Novari in mnogih drugih mestih zahtevajo sodelovanje med socialistično stranko in komunistično partijo.

* Pretekli teden je prišlo v Padovi do velikih demonstracij proti angloameriškim okupacijskim silam. Zavezniški kamioni so povozili nekaj ljudi, nakar je skupina demonstrantov napadla zavezniške avtomobile ter jih zažgala. Prišlo je do hudih pretepov. Šele po par dneh se je mesto nekoliko pomirilo. Vse demokratične stranke so izdale skupen proglas, kjer napadajo obnašanje zavezniških vojakov.

* Društvo za kulturne in gospodarske odnose z Bolgarijo v Pragi je priredilo med svojim članstvom zbirko sladkorja za bolgarske otroke. Praški šolobvezni otroci so dobili v šolah posebne vrečice, katere potem doma njihovim staršim napolnijo s sladkorjem. Ta sladkor bo v najkrajšem času poslan bolgarskim otrokom.

* Znani prevajalec jugoslovanske literature O.F. Babler bo izdal v Pragi dve pesnitvi jugoslovanskega dramatika Ive Vojnovića.

* Najbolj važna pristanišča za češkoslovaško zunanjo trgovino so danes Hamburg, Bremen, Rotterdam, Gdynia, Gdansk in Trst. Preko pristanišča v Rotterdamu dovažajo Češkoslovaška mesečno 20.000 ton blaga, izvažajo pa mesečno 2.000 do 3.000 ter v glavnem v države obeh Amerik. Preko tržaškega pristanišča pa uvažajo CSR mesečno povprečno 15.000 ton.

* Rumunski patriarh Nicodim je naslovil na duhovščino in ljudstvo Rumunije pismo, v zvezi s proslavo dneva rumunsko-sovjetskega prijateljstva. Patriarh poudarja, da »obstojajo med rumunskim in ruskim narodom že skozi stoletja najbolj prijateljske vezi« in da je jačanje teh vezi neprecenljivega pomena za srečo, procvit in varnost rumunskega naroda.

SPREMEMBE V PREDPISIH GLAVNE DAVKA NA DOHODKE

Zveza trgovcev naznanja:

Splošni Ukaz št. 25 C od 8. oktobra t. l. Zav. Voj. Upr. pri-
naša nekoliko sprememb in neke
predpise glede davka na dohodke
in dodatnega progresivnega
davka na dohodke.

Spremembe, ki posebno zani-
majo stalež delodajalcev, v kolik-
or so dolžni iste sami plačati
potom odtegotovanja od svojih
uslužbencev, so sledeče: naj-
manjši obdavčljivi dohodek, ki
spada pod davek na dohodke po
kategoriji C-2 (dohodnina), je
zvišan na 84.000 lir povprečno na
leto, čisto po odtegljaju prostega
letnega zneska 12.000 lir.

Na dohodke preko 84.000 lir
letno — po odtegnitvi prostega
zneska — se pri uradnikih od-
merja davek na dohodke po na-
slednjih količnikih: od preko
84.000 do 96.000 lir povprečno na
leto 4%; od preko 96.000 pov-
prečno na leto do 108.000 lir pov-
prečno na leto 6%; za preko
108.000 lir povprečno na leto 8%.

Praktično, če n. pr. plača na-
meščena doseže, toda ne presega
96.000 lir povprečno na leto,
je ta znesek prost davka, ker
isti po odtegnitvi letnega zne-
ska od 12.000 lir ne presega
84.000 lir. Če plača znaša 97.000
lir na leto, se po odtegnitvi pro-
stega zneska 12.000 lir pride
na 85.000 lir, ki so potem podložni
davku po količniku 4%.
Količniki davka določeni za
uradnike s 4,6 in 8% so za de-
lavce znižani za polovico (2,3 in
4%).

Kakor za uradnike, tako tudi
za delavce, se zgoraj navedeni
količniki zvišajo za 5% v korist
Občinskega podpornega zavoda.
Končno je tudi za dodatni da-
vek povratno zvišan najmanjši
obdavčljivi dohodek na preko
84.000 lir povprečno na leto z
odtegnitvijo prostega zneska
12.000 lir. Količnik davka od
1,5% zvišan z 5% v korist Ob-
činskega podpornega zavoda zna-
ša torej skupaj 1.575 odstotkov.

Omenjene spremembe so stopi-
le v veljavo s 1. novembrom
t. l.

Za morebitna daljnja pojasnila
v opisani zadevi se včlanjeni za-
interesiranci vabijo, da se podajo
k sedežu Zveze trgovcev, Via
IX Agosto št. 11, I. nadst.

DELJENJE ŽIVIL „DELAVSKE ZBORNICE“

Goriški okrožni odsek za pre-
hrano javlja, da se je začelo 19.
t. m. izredno deljenje živil »De-
lavske zbornice« za delavce, njih
družinske člane, upokojence,
brezposelne in delavce, zaposlene
pri zavezniških silah.

Odmerki in živila so sledeča:
Delavci: testenine gr. 1.500
sladkor gr. 1000.

Družinski člani delavcev: te-
stenine gr. 500, sladkor gr. 500.

Upokojenci, brezposelni in de-
lavci zavezniških sil: testenine
gr. 2.000, sladkor 1500.

Dvignjenje imenovanih živil se
mora vršiti na sledeči način:

Bohún:

Zimska nedelja na Cerkljanskem

*Snežinke tiho naletavajo, mehko, počasi,
planine so kot bele vezene,
ki v dušah vzbujajo sladke spomine
harmonike glasovi se gube po vasi.*

*Kje so noči v krvavem snegu, ogenj in lobanje,
advent je — duh odmika se v nebeške sanje.*

*Prekaljena je v borbi kakor jasna intarzija,
Cerkljanska vsa — in jutri jo osreči še Mesija.*

Delavci in njih družine, upoko-
jenci in delavci zav. sil bodo dvi-
gnili živila pri trgovini, ki je vpis-
ana na bonu, izdanem pri pre-
hranjevalnem uradu in ki bo od-
stranila odrezke testen in sla-
dkorja; brezposelni pa pri trgovini
»Provida« v ulici Petrarca, ki bo
odrezala od posebne dodatne na-
kaznice za brezposelne: za sla-
dkor - bon št. 50a, za testenine -
odrezek prenotacije št. 11b.

Cene: testenine 30 lir kg; sla-
dkor 140 lir kg.

Goričmenovani odsek vabi vse
občine, da se javijo pri razdelje-
valnem uradu, kjer bodo dvigni-
le bone. Potem naj občine dolo-
čijo trgovine, kjer se bo vršila
delitev.

Lastniki bonov naj pazijo, da
si obdržijo ostali odrezki, dolo-
čen za olje, potem katerega bodo
lahko dvignili v prihodnji delitvi
gotovo njegovo količino.

ŠPORT

Beograjsko predstavništvo no-
gometa je šlo igrat v Pariz. Na
tamošnjem stadionu Colombes
so se preteklo nedeljo srečali
beograjski in pariški nogometaši.

Igra se je začela ob eni uri in
5 min. pop. po zapadnoevrop.
času, potem ko je godba zaigrala
jugoslovansko in francosko na-
rodno himno. Nabralo se je
25.000 gledalcev.

Na polju, ki je bilo odmerjeno
Francozom, so nastopili: Domin-
go, Massio, Lefevre, Grillon,
Hon, Fleurian, Ben Barek, Vaast,
Nyers, Bongiorno, Morel — na
jugoslovanski strani pa: Jovano-
vič, Brozovič, Stankovič, Simo-
novski, Markučič, Čajkovski, To-
masevič, Bobek, Mihajlovič, San-
dič, Mitič. (Sodnik Belgijec Wou-
ters).

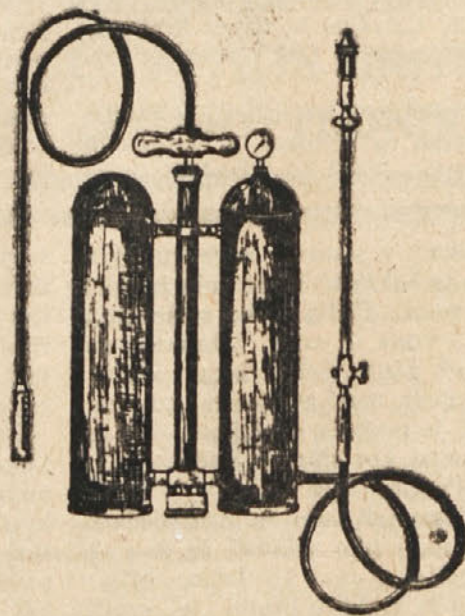
Vseskozi je prodrla spretna ju-
goslovanska igra navzlic dobre-
mu francoskemu odporu.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ
Za list odgovarja ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: Gorica,
Korzo Roosevelt, 33/II. — Izdaja lista je odobrena od A. I. S.
Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: „Primorski dnevnik“

Najnovejše škropilnice

na zračni pritisk s
neprestanim delo-
vanjem in za noš-
njo na hrbtu, kakor
drugovrstne škro-
pilnice vdobite pri
M. Marmolja

GORICA
Tržaška cesta 7

BARVARNA

Kupuje surove kože
kun, lisic, ovceric, mačk itd.

COMENSE

Vodja: Liano Aldo
GORICA - Pred škotijo, 7
KRZNA ZA OPREME IN OBŠIVE
Prvovrstno barvanje usnjenih plaščev

KRZNARSTVO

Uvažja - izvažja živalske
kože